

ДЕЈСТВО ПРАВОСНАЖНОГ РЕШЕЊА О НАСЛЕЂИВАЊУ

По својој правној дејству правоснажна решења о наслеђивању могу бити двоврсна: решења која везују странке и она која их не везују.

Решења о наслеђивању везују странке кад се заснивају на неспорном стању ствари, или на стању ствари које је првобитно било спорно па је у вођеној парници расчишћено. Неспорно стање ствари постоји ако међу странкама нису спорне чињенице од којих зависи неко њихово право из заоставштине. Ако су међу странкама спорна правна питања, та питања расправља сам оставински суд у поступку расправљања заоставштине. Само у случајевима о којима је реч у чл. 225 Закона о наслеђивању за постојање неспорног стања ствари потребно је да међу странкама нема спора ни о чињеницама ни о примени права.

Решење о наслеђивању не везује странке кад је оставински суд упутио странке на парницу па је оне нису повеле, те је суд довршио расправљање заоставштине без обзира на захтеве у погледу којих је упућење на парницу извршено, као и кад је оставински суд распрасио заоставштину а требало је странке да упути на парницу.

1. Дејство решења о наслеђивању које везује странке. — 1. — По доношењу правоснажног решења о наслеђивању које везује странке не може се поново спроводити оставински поступак ни доносити ново решење о наслеђивању о оставинској правној ствари која је расправљена таквим решењем. Поновном спровођењу оставинског поступка и доношењу новог решења о наслеђивању нема места ни у случају кад по правним правилима парничног поступка постоје услови за понављање поступка. Према чл. 238 ЗН у таквом случају неће се обновити поступак за расправљање заоставштине већ странке могу своја права остваривати у парници. До поновног спровођења оставинског поступка и доношења новог решења о наслеђивању може доћи једино по уложеном захтеву за заштиту законитости. Овај правни лек, према чл. 14, ст. 2, Уводног закона за закон о парничном поступку, има право да подиже јавни тужилац против правоснажног решења о наслеђивању по одредбама чл. 389—397 Закона о парничном поступку.

После правоснажности решења о наслеђивању које везује странке не може се водити ни парница о правној ствари расправљеној таквим решењем. То јасно проистиче из чл. 226, ст. 5, ЗН. Према овој законској одредби правоснажност решења којим је оставински суд распрасио заоставштину не спречава да се покрене парница само у два случаја, кад је пре доношења решења о наслеђивању оставински суд упутио странку на парницу па странка парницу није повела и кад оставински суд странку није упутио на парницу а требало је да то учини. У осталим случајевима правоснажност решења којим је оставински суд распрасио заоставштину спречава покретање парнице. Како се пак у наведена два случаја заоставштину расправља решењем о наслеђивању које странке не везује, а у осталим случајевима решењем о наслеђивању које странке везује, то значи да се парница може водити само после доношења решења о наслеђивању које

странке не везује, а да се парница не може водити ако је заоставштина расправљена решењем о наслеђивању које странке везује.

Према томе, ако је оставински поступак завршен решењем о наслеђивању које везује странке о оставинској правној ствари расправљеној тим решењем не може се поново спроводити оставински поступак нити водити парница.

2. — Кад је после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке покренут оставински поступак о истоветној правној ствари која је расправљена таквим решењем тај се поступак има обуставити и спроведене процесне радње укинати. Исто тако има се обуставити парнични поступак односно одбацити тужба и спроведене процесне радње укинати кад је после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке покренута парница о истоветној правној ствари расправљеној тим решењем. Према томе, у оба наведена случаја донеће се исте одлуке, одлуке којима се обустављају покренути поступци. Али иако исте, ове две одлуке не могу засноване и на истом основу — истој процесној сметњи.

Процесна сметња услед које се обуставља покренути оставински поступак јесте решеност истоветне оставинске правне ствари. Истоветна оставинска правна ствар решена је већ у раније спроведеном поступку. Па пошто се истоветна правна ствар не може два пута решавати (*ne bis in idem*), то покренути оставински поступак мора бити обустављен.

Решеност истоветне оставинске правне ствари у оставинском поступку, међутим, не може бити и основ одбачаја поднете тужбе. По основу решености истоветне правне ствари тужба може бити одбачена само ако је о тој правној ствари спроведен парнични поступак и ако је она пресудом решена (1). Потребно је, дакле, да је ранији поступак био парнични поступак и ранија одлука пресуда. Овај закључак проистиче из правилног схватања начела *ne bis in idem*. То начело забрањује да се у истоветној правној ствари поново суди. Како се суђење састоји из спровођења поступка одређене врсте и доношења одлуке у том поступку, то се према овом начелу не сме водити поступак исте врсте и у њему донети одлука о истоветној правној ствари. Због тога решеност правне ствари има дејство процесне сметње само у оквиру исте врсте поступка. То значи да решеност оставинске правне ствари у оставинском поступку представља процесну сметњу само за поновно вођење оставинског поступка и доношење новог решења о наслеђивању а не и за спровођење парничног поступка.

Али ако се тужба поднега по правоснажности решења о наслеђивању које везује странке не може одбацити услед тога што је тим решењем решена истоветна правна ствар у оставинском поступку, она се може одбацити због постојања друге једне процесне сметње. Та процесна сметња јесте недопустивост парничног правног пута. Пут парнице није допуштен за ону оставинску правну ствар која је расправљена правоснажним решењем о наслеђивању које везује странке, јер се, као што смо видели, о

(1) У решењу, Врховног суда Србије Гж-1867/61 од 23 јуна 1961 каже се: „Као правоснажно пресуђена ствар сматра се само она спорна ствар о којој је у парничном поступку донета пресуда.“

таквој оставинској ствари парница не може водити. Стога, ако парница буде поренута, она се по основу недопустивости парничног правног пута има обуставити и тужба одбацити.

Према томе, ако после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке буде покренут било оставински били парнични поступак о правној ствари расправљеној тим решењем, оба се ова поступка имају обуставити, спроведене процесне радње укинуги и у парничном поступку тужба одбацити. Но, основ обуставе и укидања неће бити истоветан у оба ова поступка. У оставинском поступку тај основ је решеност идентичне оставинске правне ствари, а у парничном поступку недопустивост парничног правног пута.

3. — Услед немогућности поновног спровођења оставинског поступка и вођења парнице после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке то решење има својство материјалне правоснажности. Као и пресуда у парничном поступку и решење о наслеђивању које везује странке стиче ово својство у тренутку своје формалне правоснажности.

Али иако обе ове одлуке стичу својство материјалне правоснажности у истом тренутку, оне се међусобно ипак разликују у погледу стицања овог својства (2). Код пресуда формална правоснажност је једини услов за настајање њихове материјалне правоснажности. Код решења о наслеђивању које везује странке ствар, међутим, не стоји тако. Материјално правоснажно ово решење постаје не само зато што је постало формално правоснажно него и зато што је закон искључио могућност вођења парнице о правној ствари расправљеној тим решењем. Да је допуштено вођење такве парнице то решење, иако формално правоснажно, не би могло стећи својство материјалне правоснажности.

Наведена разлика између пресуде и решења о наслеђивању које везује странке представља одраз оне разлике која уопште постоји у погледу материјалне правоснажности између пресуда и одлука донетих у ванпарничном поступку. Све пресуде без изузетка постају материјално правоснажне у тренутку своје формалне правоснажности. Одлуке донете у ванпарничном поступку, међутим, не постају све материјално правоснажне. Својство материјалне правоснажности стичу само оне одлуке код којих учесницима није ниједним законским прописом задржан пут парнице. Све остале одлуке донете у ванпарничном поступку не стичу својство материјалне правоснажности. Ово је изрично речено у § 18 Ванпарничног поступка од 24 јула 1934 који гласи: „Одлукама у ванпарничном поступку које се више не могу правним леком побијати припада правна снага према учесницима; уколико им није посебним законским прописом ипак задржан пут парнице“ Према томе, за материјалну правоснажност одлука донетих у ванпарничном поступку није довољна само њихова формална правоснажност већ је потребно и то да није посебним законским прописом учесницима задржан пут парнице.

(2) Имајући у виду могућност узимања у обзир од стране окружног суда и оне жалбе која је недовољно поднета противу решења о наслеђивању — чл. 184, ст. 3, ЗН, решење и пресуда не стичу у свему под једнаким условима ни формалну правоснажност.

4. — Као материјално правоснажна одлука решење о наслеђивању које везује странке производи обимно дејство. Његово дејство одражава се првенствено на предмету оставинског поступка. Дејство на предмету оставинског поступка карактерише се тиме: (а) што је ограничено на ону правну ствар која представља предмет оставинског поступка, (б) што се састоји у решености те правне ствари и (в) што је та решеност коначна.

Ad (a). Предмет оставинског поступка је одређена оставинска правна ствар. Оставинску правну ствар чине странке у оставинском поступку, захтеви које странке у томе поступку постављају и основ тих захтева. Странке су наследници и легатари, као и друга лица која у оставинском поступку остварују права из заоставштине. Захтеви које странке постављају управљени су на то да суд утврди да им припада наследно право или право на легат или које друго право из заоставштине, а основ тих захтева је основ постанка тражених права.

Дејство решења о наслеђивању које везује странке на предмету оставинског поступка одражава се само на странке и захтеве које су оне по истакнутом основу поставиле. То дејство не простире се на трећа лица јер донето решење не везује трећа лица, а не би се простирало ни на саме странке ако би оне после његове правоснажности истакле нове захтеве или нове основе за своје захтеве.

Ad (b). У оставинском поступку и решењу у наслеђивању суд утврђује којим странкама припадају наследна и друга права из заоставштине, као и у ком опсегу, по ком основу и на којој имовини им та права припадају. Суд утврђује дакле странке којима припадају права из заоставштине, опсег, основ и предмет тих права (3). У томе утврђењу састоји се решеност предмета оставинског поступка.

Решење о наслеђивању према томе спада у ону групу одлука којима се утврђују права и правни односи а не у групу одлука којима се конституишу права и правни односи или се налаже странкама извршење какве чинидбе. Настала у моменту смрти оставиоца права из заоставштине не могу се стварати, мењати, ни укидати судским одлукама. Захтеви пак за извршењем какве радње, пропуштања или трпљења који се заснивају на овим правима могу се остваривати само у парници. Због тога решење о наслеђивању не може имати ни конститутивну ни кондемпнаторну садржину.

Ad (v). Решење о наслеђивању које везује странке представља коначну одлуку о оставинској правној ствари која је њим расправљена. То значи да се оно што је тим решењем утврђено не може више мењати, оно што је признато не може више побијати, оно што није досуђено не може више тражити. Тим решењем је према томе коначно одлучено о предмету оставинског поступка.

Дејство те одлуке отпочиње од тренутка правоснажности решења о наслеђивању које везује странке и траје непрекидно убудуће. Ипак, постоје случајеви кад то дејство престаје. Такав је случај кад решење о наслеђивању које везује странке буде укинато по захтеву за заштиту законитости, или кад права која су тим решењем утврђена престану да по-

(3) Вид. Благојевић: Наследно право, 1961, с. 229, 231.

стоје. Та права могу престати вољом странака, а и дејством других чињеница (4).

5. — Дејство решења о наслеђивању које везује странке није ограничено само на коначно решеној оставинској правној ствари. Оно се одражава и на друге правне ствари. Те друге правне ствари не расправљају се у оставинском поступку, те оне нису предмет решења о наслеђивању. Али иако се оне у оставинском поступку не расправљају, дејство решења о наслеђивању простире се и на њих. На њих се то дејство простире преко коначне решености оставинске правне ствари јер оно из те решености непосредно проистиче.

Те правне ствари могу се поделити у две групе.

За прву групу коначна решеност оставинске правне ствари има прејудициелну вредност. То значи да одлука која се има донети о свакој од тих правних ствари зависи од расправе оставинске правне ствари. Расправа оставинске правне ствари има за те правне ствари значај расправе једног прејудициелног питања а коначна решеност те правне ствари значај коначне одлуке о једном прејудициелном питању.

Као коначно решено то питање, ако је већ донето решење о наслеђивању које везује странке, не може бити поново решавано. Донето решење биће меродавна одлука о њему која својом правном снагом везује суд и странке (5). Суд мора од те одлуке полазити и њу применити при решавању правних ствари о којима је реч (6).

Али, да би донето решење о наслеђивању имало изложено дејство, странке у тим правним стварима морају бити иста лица која су као странке учествовала у оставинском поступку, сва или нека од њих. Мора дакле постојати идентитет странака у тим правним стварима и у решеној оставинској правној ствари. Овај идентитет нужан је зато што решење о наслеђивању везује само странке. Оно као такво може производити прејудициелно дејство само у правним стварима странака а не и у правним стварима трећих лица или странака и трећих лица.

Опсег прејудициелног дејства решења о наслеђивању које везује странке може бити већи или мањи. Он зависи од значаја који решена оставинска правна ствар има за правну ствар која се има решавати. Тај значај је највећи у правним стварима у којима странке једна према другој остварују она овлашћења која проистичу из права утврђених решењем о наслеђивању. Остварење тих овлашћења врши се покретањем парница за чинидбу, као на пример, тужбом једног наследника против другог за прејуду наслеђене имовине, или тужбом легатара против наследника за изручење легата. Заједничко обележје тих парница састоји се у томе што је основ на коме странке заснивају своје захтеве већ коначно утврђен јер тај основ чине права из заоставштине која су коначно утврђена донетим

(4) Вид. Дуља: Грађански парнични поступак, 1957, с. 485.

(5) Најман (Коментар грађанског парничног поступка, превод Греговића, 1935, с. 1126) каже: „Правоснажност дејствује без разлике да ли се захтев, о коме је правоснажно одлучено, у новој парници непосредно остварује или оспорава, или се постојање или непостојање овог захтева остварује само као једна претпоставка једног другог захтева.“

(6) Winfried Krallik: Die Vorfrage im Verfahrensrecht, Wien, 1953, S. 99, 100.

решењем о наслеђивању. Према томе, у правним стварима које се расправљају у овим парницама дејством решења о наслеђивању које везује странке створен је основ на коме се има одлука донети.

У другим правним стварима тим дејством се ствара само једна претпоставка за доношење одлуке. Та претпоставка улази у састав основа и чини његов мање или више значајан део. Она као таква представља само делимичан основ одлуке. Тако, у регресној парници наследника који је исплатио дуг оставиоца против другог наследника та чињеница да су по решењу о наслеђивању парничари наследници оставиоцеве заоставштине на равне делове сачињава само саставни део основа на коме се има одлука донети, јер у састав тога основа улази и сама исплата дуга од стране тужиоца а могу ући и друге чињенице.

Другу групу чине оне правне ствари за које коначна решеност оставинске правне ствари има вредност једне чињенице. После правоснажности решења о наслеђивању које везује странке коначна решеност оставинске правне ствари представља једну остварену чињеницу. Та чињеница настаје у тренутку наступања ове правоснажности и од тога тренутка она у стварности постоји. Њено постојање не може се више порицати, исто онако као што се не може порицати закључење уговора између два лица ако је одиста до закључења уговора дошло.

Као чињеница која у стварности постоји коначна решеност оставинске правне ствари може бити правно релевантна. У својству правно релевантне чињенице она се може појавити и у правним стварима трећих лица. Иако правно везује само странке а не и трећа лица коначна решеност оставинске правне ствари може самим својим постојањем производити дејство према трећим лицима. На коначној решености оставинске правне ствари може, на пример, купац ствари од наследника заснивати своју савесност и преко ње свој одржај у парници са власником ствари. У овоме смислу могло би бити речи и о дејству решења о наслеђивању које везује странке према трећим лицима. Но, то дејство се, као што видимо, своди само на дејство које може имати једна правно релевантна чињеница (7).

6. — По садржини свога дејства решење о наслеђивању које везује странке има највише сличности са пресудом за утврђење.

Обе ове одлуке имају својство материјалне правоснажности. Оне коначно решавају ону правну ствар која представља њихов предмет. Како пак коначна решеност те правне ствари може имати прејудичијелну вредност за неке друге правне ствари, то ове одлуке у оквиру тих правних ствари производе шире или уже прејудичијелно дејство. Тиме се оне разликују од одлука које немају својство материјалне правоснажности јер коначно не решавају своје предмете. Такве су одлуке којима се управља парницом, или одлуке у ванпарничном поступку којима не припада правна

(7) О чињеничном дејству пресуде види Цуља: н. д., с. 489, 495; Аранђеловић: Грађанско процесно право, друга књига, 1933, с. 236, 237; Познић: Грађанско процесно право, 1962, с. 264; Ehrenzweig: System des österreichischen allgemeinen Privatrechts, Allgemeiner Teil, 1951, S. 343; Pollak: System des österreichischen Zivilproceßrechtes, 1932, S. 547, 548, 549.

снага према учесницима зато што је учесницима посебним законским прописом задржан пут парнице.

Осим тога обе одлуке су одлуке за утврђење. Њима се одлучује о постојању права и правних односа а не врши се њихова измена нити се одлучује о чинидбама које проистичу из права и правних односа. Као такве ове одлуке са разликују од конститутивних одлука и одлука за чинидбу. Од одлука за чинидбу оне се разликују и по томе што се на основу њих не може водити извршење.

Али иако се и пресудом за утврђење и решењем о наслеђивању које везује странке одлучује о постојању права и правних односа, ипак се ове две одлуке по своме дејству разликују. Та разлика проистиче из опсега њихова дејства. Предмет пресуде за утврђивање могу бити све имовинске, породичне, радне и друге грађанско-правне ствари. Предмет решења о наслеђивању које везује странке су пак само оставинске правне ствари. Пресудом за утврђење утврђује се постојање или непостојање свих грађанских права и грађанско-правних односа, а решењем о наслеђивању које везује странке само права која из заоставштине припадају наследницима, легатарима и осталим лицима и наследноправни односи. Због тога је правно дејство решења о наслеђивању које везује странке по своме опсегу несразмерно уже од правног дејства пресуде за утврђење.

7. — О наследним и другим правима из исте заоставштине могућно је водити парницу и после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке. Према ЗН парница се може водити не само кад постоје услови за понављање поступка већ и кад се појави нови наследник или се накнадно пронађе тестамент.

Нови наследник је лице које није учествовало у оставинском поступку а полаже право на заоставштину као наследник. Према чл. 237 ЗН суд ће такво лице упутити да може своје право остваривати у парници. Према томе, такво лице може водити парницу и после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке.

Исто тако заинтересована лица, кад се пронађе тестамент после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке, могу водити парницу ради остваривања права која им по тестаменту припадају. То је речено у чл. 236 ЗН. По овој законској одредби ако је накнадно пронађен тестамент суд ће упутити заинтересована лица да могу своја права на основу тестамена остваривати у парници.

Обе наведене парнице покрећу се у циљу остварења јачег права на заоставштину. Поднетим тужбама тужиоци траже да суд утврди да њима припада право на наслеђе или право на легат или које друго право из заоставштине а не туженицима. Тужбе се подnose против лица којима тужиоци оспоравају права из заоставштине која су им досуђена решењем о наслеђивању. Према томе, туженици у овим парницама морају бити странке у оставинском поступку којима су досуђена оспоравана права.

Могућност вођења парница предвиђених у чл. 237 и 236 ЗН не представља изузетак од правила да се парница не може водити о оставинској правној ствари расправљеној решењем о наслеђивању које везује странке,

нити је у противречности са тим правилом. Правне ствари које се расправљају у тим парницама нису идентичне са расправљеном оставинском правном ствари. Правна ствар која је предмет парнице из чл. 237 ЗН разликује се од ње разликује по странкама или по основу, те вођење тих парница није следник није био странка у оставинском поступку, а правна ствар која је предмет парнице из чл. 236 ЗН разликује се по основу јер накнадно пронађени тестамент представља нови основ по коме се заоставштина има расправити. Према томе, у овим парницама не расправља се поново већ расправљена оставинска правна ствар него се расправљају правне ствари које се од ње разликују по странкама или по основу, те вођење тих парница није противно правилу да се парница не може водити о оставинској правној ствари која је расправљена решењем о наслеђивању које везује странке.

Ако парнице из чл. 237 и 236 ЗН буду окончане пресудама којима се усвајају тужбени захтеви, за права из заоставштине која су досуђена тужиоцима биће меродавне те пресуде а не решење о наслеђивању које везује странке. Та права неће припадати туженицима иако су њима била досуђена решењем о наслеђивању већ тужиоцима. Њима ће она припадати од момента делације а не од момента правоснажности пресуда, тако да се има сматрати да су тужиоци непосредни сукцесори оставиоца а да то туженици никада нису били (8) (9).

На тај начин биће, сасвим или делимично, уколико је противно донетим пресудама, дерогирано дејство решења о наслеђивању које везује странке. То, међутим, не значи да решење о наслеђивању које везује странке нема својство материјалне правоснажности или да је његова материјална правоснажност мањег значаја. И донете пресуде као и ово решење су одлуке суда које са подједнаком правном снагом утврђују права и правне односе, те је и значај њихове материјалне правоснажности једнак. Али решење о наслеђивању је одлука која не везује странке у парницама из чл. 237 и 236 ЗН, пошто се у овим парницама због измењености странака односно измењености основа не расправља она иста оставинска правна ствар која је расправљена тим решењем. Пресуде, међутим, везују обе парничне странке, дакле и лица којима су оспорена права била досуђена решењем о наслеђивању. А то значи да је за тужиоце и та лица као туженике пресудама коначно утврђено да тужиоци имају јаче право и да права из заоставштине, уколико су им досуђена, припадају њима а не туженицима. Према томе, решење о наслеђивању које везује странке у оваквој правној ситуацији остаје без дејства не зато што нема својство материјалне правоснажности или што је његова материјална правоснажност мањег значаја већ зато што не везује странке у парницама из чл. 237 и 236 ЗН и што је у односу на те странке донетим пресудама коначно утврђено јаче право тужилаца, исто онако као што би у истоветној правној ситуацији

(8) Благојевић: н. д., с. 186.

(9) Ако би тужиоци у парницама из чл. 237 и 236 ЗН тражили не само утврђење свога јачег права на заоставштину већ и осуду туженика на предају ствари које држе по донетом решењу о наслеђивању, што се најчешће дешава, туженици би могли на том решењу заснивати своју савесност и бранити се да су дужни да врате само оно што савестан држалац враћа. Ова одбрана туженика била би усвојена ако не би била доказана њихова несавесност.

остала без дејства и једна пресуда ако би њом а не решењем о наслеђивању била раније расправљена оставинска правна ствар.

II. *Дејство решења о наслеђивању које не везује странке.* — 1. - Кад је оставински поступак завршен решењем о наслеђивању које не везује странке, о правној ствари расправљеној тим решењем не може се поново спроводити оставински поступак ни доносити ново решење о наслеђивању. У односу на оставински поступак не постоји разлика између решења о наслеђивању које не везује странке и решења о наслеђивању које везује странке. Оба ова решења искључују могућност поновног спровођења оставинског поступка и доношења новог решења о наслеђивању. Ако је већ једном оставински поступак завршен и заоставштина расправљена било којим од ова два решења није могуће спроводити оставински поступак ради расправе исте заоставштине и доносити ново решење о наслеђивању. Ова немогућност постоји чак и у случају кад се стекну услови за понављање поступка јер су и у таквом случају, као што је раније речено, неће обновити оставински поступак већ странке могу своја права остваривати у парници (10).

Наведена решења несагласна су, међутим, у односу на парнични поступак и доношење пресуде после њихове правоснажности. Као што смо видели, после правоснажности решења о наслеђивању које везује странке не може се водити парница о оставинској правној ствари расправљеној тим решењем. Могу бити покренуте и вођене друге парнице, као што су парнице из чл. 237 и 236 ЗН, али то могу бити само парнице о правним стварима које се разликују од оставинске правне ствари било по странкама или по основу или по оствариваним захтевима.

Супротно решењу о наслеђивању које везује странке решење о наслеђивању које странке не везује не искључује могућност вођења парнице између лица која су учествовала у оставинском поступку на основу стања ствари изнетог у томе поступку и о захтевима које су та лица у оставинском поступку остваривала. Према томе, после правоснажности решења о наслеђивању које не везује странке парница се може водити између истих лица по истом основу и о истим захтевима. Ако је, на пример, тужилац у оставинском поступку тврдио да је ванбрачни син оставиоца и тражио да му се као таквом призна право наслеђа на једној половини оставиоцеве заоставштине јер је иза оставиоца остала само његова удова а удова је оспоравала да је он син оставиоца, па је тужилац био упућен на парницу и парницу није повео, он може и по правоснажности решења о наслеђивању парницу водити противу удове иако је њој тим решењем признато право наслеђа на целој заоставштини и тражити да суд утврди да он има право наслеђа на једној половини оставиоцеве заоставштине по томе основу што је ванбрачни син оставиоцев. Исто тако парницу би могла водити противу њега удова ради утврђивања да он нема право наслеђа зато што није ванбрачни син оставиоцев, ако је решењем о наслеђивању њему признато право наслеђа, а удова је у оставинском поступку оспоравала да је

(10) Благојевић: н. д., с. 182.

он син оставиоца, па ниједна од странака није упућена на парницу. То јасно проистиче из чл. 226 ЗН јер према овој законској одредби, као што смо видели, правоснажност решења о наслеђивању не спречава странке да покрену парницу кад су упућене на парницу па парницу нису повеле, или нису упућене а требало је да буду упућене. Према чл. 234 ЗН у оваквим случајевима правоснажно решење о наслеђивању не везује странке, пошто им је признато право да свој захтев остварују у парници.

2. — Услед изложене разлике у погледу могућности вођења парнице решење о наслеђивању које не везује странке битно се разликује од решења о наслеђивању које странке везује. То решење не стиче својство материјалне правоснажности и као такво не представља коначну одлуку суда о оставинској правној ствари. Решењем о наслеђивању које не везује странке не утврђују се коначно у оставинском поступку између странака по истакнутом основу права из заоставштине која им припадају. Оставинска правна ствар која је била предмет решења о наслеђивању које странке не везује појављује се само као условно и самим тим као неизвесно расправљена. Њена расправљеност је условљена зато што зависи од покретања парнице. Ако парница буде покренута и пресуда донета, за оставинску правну ствар, уколико је у парници расправљена, биће меродавна пресуда а не решење о наслеђивању. Осим тога, правно дејство донете пресуде је реотроактивно, услед чега правно дејство решења о наслеђивању које не везује странке престаје и само ретроактивно. Отуда то решење неће имати никакве вредности за оставинску правну ствар уколико је она у парници расправљена. Међутим, ако парница не буде покренута дејство решења о наслеђивању које не везује странке не престаје, већ се продужава и даље траје. На основу њега се, као и на основу решења о наслеђивању које везује странке, врше потребни уписи у земљишној књизи и предаја покретних ствари које се налазе на чувању код суда.

Драгољуб Петровић

РАТИФИКАЦИЈА МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА И НОВИ УСТАВ

Ратификација међународних уговора је стара установа која је током времена мењала своју сврху и смисао али се одржала до данас. Чак би се могло рећи да добија све већи значај. Стога је она мењала и своју природу те је разумљива несагласност у теорији и о самом појму ратификације. Док је по једнима то унутрашњи акт државе, други сматрају да треба разликовати међународну и унутрашњу ратификацију (1). Овде се не можемо упуштати у разматрање овог теоријског спора који је био значајан и у раду Комисије УН за међун. право на изради правила уговорног

(1) О томе опширније В. Иблер: Протууставна ратификација, „Југословенска ревија за међународно право“, 1956, бр. 2, с. 272.